

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 22. november 2019
(OR. en)

14303/19

SAN 473
SOC 757
ECOFIN 1053
COMPET 754

NOTE

fra:	Generalsekretariatet for Rådet
til:	De Faste Repræsentanters Komité/Rådet
Vedr.:	Forberedelse af samlingen i Rådet (beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerpolitik) den 9. december 2019 Velfærdsøkonomi - de næste skridt med hensyn til investering i sundhed som dens nøglekomponent - <i>Orienterende debat</i>

Vedlagt følger til delegationerne en note fra formandskabet. Denne note er tænkt som grundlag for den orienterende debat om "Velfærdsøkonomi - de næste skridt med hensyn til investering i sundhed som dens nøglekomponent", der finder sted på samlingen i EPSCO-Rådet den 9. december 2019.

Velfærdsøkonomi - de næste skridt med hensyn til investering i sundhed som dens nøglekomponent

Den 24. oktober 2019 vedtog Rådet for Den Europæiske Union konklusioner¹ om velfærdsøkonomi som **den nye horisontale tilgang til politisk beslutningstagning, der fastlægger prioriteter og styring.**

I konklusionerne understreges det, hvordan **velfærdsøkonomien sætter mennesker og deres trivsel i centrum for politik og beslutningstagning og ser menneskers velfærd og bæredygtig økonomisk vækst** som gensidigt forstærkende faktorer i stedet for modstridende mål. Navnlig forudsætter den et tværgående samarbejde mellem forskellige politikområder som sundhed, social beskyttelse, beskæftigelse, ligestilling mellem kønnene, konkurrenceevne, miljø og uddannelse.

Sundhed er en afgørende faktor og en vigtig del af velfærd. En forbedret sundhedstilstands positive indvirkning på andre aspekter, der bidrager til menneskers velfærd – som f.eks. uddannelsesniveau og arbejdsmarkedsdeltagelse – og på potentielle besparelser for samfundet rækker langt videre end dens påvirkning af væksten i bruttonationalproduktet. Modsat indebærer dårligt helbred ud over de menneskelige omkostninger en væsentlig byrde for samfundet og de offentlige finanser. Ud fra et økonomisk perspektiv er **forebyggelse af dårligt helbred og fremme af sundhed** mere effektive måder at øge velfærden på end at helbrede sygdomme, når de opstår.

Gennemførelse af velfærdsøkonomien er baseret på bæredygtig vækst som en forudsætning for at forbedre menneskers velfærd, hvilket igen er en forudsætning for bæredygtig vækst. Disse politikker skal understøttes af datadreven forskning og innovation. Den Europæiske Union har instrumenter såsom Horisont Europa-programmet med henblik på at styrke videngrundlaget for fremme af velfærd.

¹ Rådets konklusioner om velfærdsøkonomi, vedtaget den 24. oktober 2019 (dok. 13432/19).

Velfærdsøkonomien er baseret på europæiske kerneværdier som solidaritet, respekt for menneskerettighederne, social beskyttelse, universel adgang til pleje, ligestilling mellem kønnene, adgang til uddannelse og sikre arbejdsvilkår. Til EU's grundlæggende mål hører at sikre respekt for den menneskelige værdighed og fremme befolkningens velfærd som fastsat i traktaten om Den Europæiske Union (artikel 2 og 3).

Rådets konklusioner omhandler flere vigtige emner, der hænger tæt sammen med sundhedspolitikken. I denne forbindelse ønsker formandskabet navnlig at fremhæve mental sundhed, sund aldring og den digitale omstilling af sundhedstjenester og sociale tjenester.

Ingen sundhed uden mental sundhed. Mental sundhed er en af de grundlæggende forudsætninger for velfærd. En systematisk og resultatorienteret indsats for at tackle byrden af dårligt mentalt helbred på nationalt plan og EU-plan omfatter forebyggelse, tidlig påvisning og behandling af indlæringsvanskeligheder og psykiske lidelser, gennemførelse af bedste praksis for håndtering af psykosociale risici på arbejdspladsen samt bedre samarbejde mellem forskellige politiksektorer. En sådan indsats har potentiale til at få en enorm positiv indvirkning på arbejdsmarkedet og økonomien.

For at opnå god mental sundhed og velfærd for hele befolkningen er det ikke tilstrækkeligt kun at koncentrere sig om at behandle psykiske lidelser, men det er også vigtigt aktivt at fremme mental trivsel på arbejdspladsen, i skolen og i førskoleundervisningen og på tværs af samfundsgrupper.

God mental sundhed forbedrer menneskers livskvalitet i alle aldre. Hver fase af livet har sine drivkræfter og problemer i forbindelse med mental sundhed. Men gennem hele livet øger god mental sundhed og udviklingen af færdigheder vedrørende mental sundhed modstandsdygtigheden over for og tilpasningen til det stigende forandringspres på arbejdspladsen og i hverdagen og til arbejdsmønstrenes kompleksitet.

Der er gjort store fremskridt siden 1999, da mental sundhed for første gang blev sat på EU's sundhedsdagsorden². Trods fremskridt som følge af bl.a. gennemførelsen af den europæiske pagt for mental sundhed og trivsel³ er mental sundhed ved at blive en af de mest afgørende sundhedsmæssige udfordringer i det 21. århundrede, både på europæisk og globalt plan. Ændringer i arbejdslivet med hensyn til arbejdsindhold, den måde, mennesker arbejder på, og forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere vil forstærke denne udvikling og stille særlige krav til sociale, følelsesmæssige og kognitive færdigheder. Som følge af disse ændringer bliver den organisatoriske menneskelige kapital stadig vigtigere på arbejdsmarkedet, og grundlaget for den er god mental sundhed.

Rådets konklusioner om velfærdsøkonomi gør opmærksom på nødvendigheden af at fremme god mental sundhed og gøre fremskridt med hensyn til forebyggelse, tidlig diagnose og behandling af psykiske lidelser samt bekæmpelse af stigmatiseringen af dem. De politiske prioriteter kan omfatte tiltag, der bidrager til fremme af mental sundhed, som f.eks. udvikling af diagnostiske og mere systematiske støtteprogrammer, fremme af ikkeforskelsbehandling på arbejdspladsen og nedbringelse af stress på arbejdspladsen. Det vil forbedre millioner af europæeres liv og bidrage til bedre arbejdsvilkår og dermed til en stærkere økonomi.

En omfattende, tværsektoriel EU-strategi for mental sundhed vil bidrage til at styre den langsigtede politik og indsats på grundlag af forskningsresultater og konsekvensanalyser.

Fokus på et årti med sund aldring. Lang levetid skyldes i høj grad den europæiske sociale models succes: mange sygdomme er blevet overvundet, og social beskyttelse har mindsket fattigdom og uligheder. Befolkningens aldring er en følge af denne succes og hænger sammen med andre demografiske ændringer.

² Rådets resolution om fremme af mental sundhed, vedtaget den 18. november 1999, EFT C 86 af 24.3.2000, s. 1.

³ European Pact for Mental Health and Well-Being, 2008, https://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/mental/docs/pact_en.pdf.

Sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse, folkesundhedsmæssige foranstaltninger, bekæmpelse af alvorlige sygdomme og fremskridt inden for sundhedspleje har alt sammen bidraget til stigningen i den forventede levetid. Fremme af aktiv og sund aldring har været en prioritet på nationalt og europæisk plan⁴, men der er nu behov for yderligere fremdrift. Livslang sundhedsfremme bidrager til forøgelse af levetiden, men også til at nedbringe omkostningerne til pleje.

Der er et presserende behov for at se på aldring som mere end et spørgsmål om den nationale økonomis bæredygtighed. Lang levetid skaber muligheder for arbejdsmarkedet og økonomien, men kræver støtteforanstaltninger, der sætter alle mennesker i stand til at yde et aktivt bidrag til samfundet og arbejdslivet. Sikre og sunde arbejdspladser fører til et længere arbejdsliv og forhindrer arbejdsrelaterede sygdomme, ulykker og dermed forbundne omkostninger.

Aldring påvirker alle samfundssektorer, såsom sundhedspleje, pensionssystemer, boliger og markeder for varer og tjenesteydelser⁵. Det er nødvendigt at gentænke imødegåelsen af de demografiske ændringer inden for en lang række politikker. Det fælles mål er at udforme aldringspolitikker, der muliggør et aktivt, sundt, inklusivt og selvstændigt liv. Formandskabet mener, at de politiske udfordringer og muligheder i forbindelse med aldring skal behandles tværsektorielt og på behørig vis inddrage generations- og kønsspørgsmål.

Aldring påvirker ikke alle socioøkonomiske grupper på samme måde. Efter formandskabets opfattelse er det nødvendigt at tage hensyn til uligheder i den aldrende befolkning gennem sundhedssystemet og de sociale tjenester, men også ved at sikre passende indkomster og pensioner og mindske fattigdommen.

Der er mange forskellige faktorer, der er afgørende for sundhed, og som har en indvirkning på menneskers evne til at varetage daglige aktiviteter gennem hele livet. Foranstaltningerne skal bidrage til fremme af aktiv og sund aldring og forebyggelse af dårligt helbred, støtte livslang erhvervelse af færdigheder og kompetencer vedrørende balancen mellem arbejdsliv og privatliv, give ældre indflydelse og fremme solidariske samfundsgrupper.

⁴ The Silver Economy. An Overview of the European Commission's Activities 2019, <https://silvereconomyforum.eu/wp-content/uploads/2019/07/Silver-Economy-Brochure.pdf>.

⁵ The High-Level Forum on the Silver Economy, 9.-10. juli 2019 i Helsingfors, <https://silvereconomyforum.eu/>.

Social og digital innovation skal udnyttes fuldt ud, når der søges løsninger på demografiske ændringer og sikres ressourcer til en værdig tilværelse⁶. Endvidere er foregribelse af de fremtidige virkninger af de demografiske ændringer en vigtig forudsætning for vellykkede politikker på tværs af alle sektorer.

Et digitalt samfund til gavn for menneskers velfærd. En innovativ teknologisk udvikling, navnlig digitalisering og kunstig intelligens, ændrer den måde, som menneskers trivsel kan fremmes på, og hvordan sundhedstjenester og sociale tjenester leveres⁷. Dette har potentiale til at øge tjenesternes omkostningseffektivitet, effektivitet og kvalitet samt til at imødegå uligheder med hensyn til adgang og resultater. Navnlig skal sundhedspersonale være tilstrækkeligt uddannet til at sætte sundhedssektoren i stand til at udnytte nye teknologier fuldt ud.

Der er et stort potentiale for yderligere fremskridt inden for sundhedsfremme og håndtering af udfordringerne på sundhedsområdet gennem digitalisering. Digitale informationssystemer er afgørende for at skabe integreret pleje. Medlemsstaterne kan lære af hinanden og også samarbejde om at skabe et interoperabelt økosystem for digitale sundheds- og investeringsprogrammer med henblik på digital infrastruktur i Europa⁸.

Da teknologien udvikler sig hurtigt, er det vigtigt, at hele befolkningen har adgang til livslang erhvervelse af færdigheder og kompetencer både for at tackle udfordringerne og udnytte mulighederne for digitalisering og nye arbejdsformer. Ifølge mange undersøgelser afhænger anvendelsen af digitale værktøjer af digitale færdigheder og viden og ikke af alder som sådan, men det er nødvendigt at afhjælpe manglen på digitale færdigheder blandt ældre og dårligt stillede grupper.

Menneskers adgang til deres egne sundhedsdata og sociale data er et vigtigt element i patientorienteret pleje. Hensigtsmæssigt designede digitale systemer har indbygget sikkerhed og overholder databeskyttelsesreglerne og de relevante etiske standarder. Systemer, der er designet på grundlag af disse principper, bidrager til at udnytte potentialet i sundhedsdata og sociale data inden for folkesundhed, forskning og innovation.

⁶ Rådets konklusioner om sund og værdig aldring, vedtaget den 30. november 2009 (dok. 15955/09).

⁷ Rådets konklusioner om sundhed i det digitale samfund – fremskridt med datadrevet innovation på sundhedsområdet, vedtaget den 8. december 2017 (dok. 14079/17).

⁸ EHealth Network Guidelines 2019, https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/ev_20190611_co922_en.pdf.

For at fremskynde det nuværende arbejde med grænseoverskridende udveksling af sundhedsdata har Kommissionen fremsat idéen om et europæisk sundhedsdataområde⁹. Det kunne hente inspiration fra EU-dækkende digitaltjenesteinfrastruktur for e-sundhed til e-recepter og patientjournaler, kliniske konsultationer vedrørende patienter med sjældne sygdomme inden for rammerne af de europæiske netværk af referencecentre og det nye samarbejde om at samle mere end 1 mio. sekvenserede genomer¹⁰ samt andre forskningsinfrastrukturer, der demonstrerer fordelene ved udveksling af sundhedsdata. Det europæiske sundhedsdataområde kan understøttes med EU-lovgivning og national lovgivning eller andre instrumenter, der gennemfører databeskyttelsesreglerne, datasikkerheden og de dertil knyttede etiske principper i praksis, navnlig vedrørende sekundær anvendelse af sundhedsdata og sociale data.

⁹ Opgavebeskrivelse til Stella Kyriakides, indstillet kommissær for sundhed, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/mission-letter-stella-kyriakides_en.pdf.

¹⁰ Kommissionens meddelelse om den digitale omstilling af sundhed og pleje (dok. 6451/18) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2018:233:FIN>.

Konklusion

Velfærdsøkonomien bygger på principperne i den europæiske søjle for sociale rettigheder og tilgængelighed af sundhed i alle politikker og One Health, støtter gennemførelsen af den globale 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling og fremmer tværsektorielt samarbejde og tværsektoriel koordinering på nationalt plan og EU-plan. De seneste rådskonklusioner søger at styrke den rolle, som beskæftigelses-, social-, sundheds- og uddannelsespolitikker spiller i det europæiske semester. På baggrund af ovenstående opfordrer formandskabet Rådet til at afholde en orienterende debat på grundlag af følgende spørgsmål:

1. Hvilke foranstaltninger er nødvendige for at sikre et stærkt sundhedspolitisk input og samtidig fremme den tværsektorielle dialog på EU-plan, når der udvikles konkrete foranstaltninger til fremme af velfærdsøkonomitilgangen?
 - a) Mere specifikt, hvilke afgørende elementer bør en EU-strategi for mental sundhed omfatte for bedst muligt at støtte medlemsstaternes indsats?
 - b) Hvilken slags foranstaltninger bør der iværksættes for at fremme aktiv og sund aldring og tilskynde til forebyggende og foregribende aldringspolitikker i lyset af de demografiske ændringer?

2. Hvordan kan medlemsstaterne og Kommissionen, når vi ser på de kommende år, arbejde hen imod at skabe et europæisk sundhedsdataområde gennem eksisterende og nye initiativer for bedre at kunne udnytte sundhedsdata inden for pleje, folkesundhed og forskning til gavn for alle menneskers velfærd?